

Veličastna zadnja pot Ljubomira Davidoviča

Nashe včerajšnje poročilo o veličastnem pogrebu g. Ljube Davidoviča naj izpopolnijo pričujoče slike. Prva kaže, kako so člani glavnega odbora Demokratske stranke poneli krsto iz savinačke cerkve na lafeto. Druga slika kaže del množice, ki je ob vsej žalni poti tvorila špalir. Na večji sliki pa je pogled na žalni sprevod, ko se je pomikal mimo palače Narodne skupščine.

Milan Grol, novi vodja Demokratske stranke

Beograd, 22. februarja

Novi šef demokratske stranke, ki je bil od glavnega odbora soglasno izvoljen kot naslednik Ljube Davidoviča, se je rodil 31. avgusta 1876 v Beogradu, kjer se je tudi šolal in dovršil univerzo. Po filozofski fakulteti in enoletni praksi na gimnaziji

je študiral dve leti na tujini, v glavnem v Parizu. Nato se je v domovini posvetil gledališču. Od 25 uradniških let jih je preživel 20 v beograjskem gledališču kot dramaturg in upravnik. 5 let pa je bil profesor. Ze zgodaj je začel sodelovati pri listih in politikah. Bil je iz mladih let ozko navezan na šolskega tovariša in velikega ideologa Jovana Starića. V vojnih letih je bil z dr. Božidarjem Markovićem, ki je zdaj eden izmed vodilnih članov DS, na čelu Srbskega presbitorija v Zenevi, po prevratu pa med ustanovitelji Jugoslovenske demokratske lige z dr. Jovanom Cviljevićem na čelu. Urejal je »Nedeljni glasnik«, pozneje pa »Odjek«, ki je postal glavno glasilo Davidovičeve demokratske stranke. Milan Grol je bil že takrat izvo-

ljen za člana glavnega odbora, vendar je izvolitev odklonil. Od avgusta 1924 je bil državni podtajnik v zunanjem ministrstvu. Od 1925 do 1928 narodni poslanec in zadnje leto pred 6. januarjem prosvetni minister. Njegovo novinarsko in književniško delo je obširno. Sotrudnik »Srbskega književnega glasnika« je bil od leta 1902 in je danes njegov lastnik. Izdal je več pre-

vodov, bil je 6 let na čelu Kolarčeve narodne univerze in je že nekaj let predsednik beograjskega Penkluba. Odkar je g. Ljuba Davidovič bolehal je opravljal vodstvo stranke g. Milan Grol. Tako je Demokratska stranka ob smrti svojega velikega šefa dobila na vodilno mesto moža, ki je bil od pokojnika docela uveden v vodstvo.

Emilijan Lilek — dobrotnik CMD V sporazumu z gospo je namenil vse svoje premoženje naši narodno-obrambni družbi

Ljubljana, 22. februarja

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda je bilo včeraj obveščeno, da se je blagopokojni vladni svetnik gospod Emilijan Lilek, ki je v sredo popoldne legel k večnemu počitku, s svojo oporoko za vedno vpisal v vrsto Družbenih velikih dobrotnikov. Včeraj je bila njegova poslednja volja izročena sodišču v Celju. S fideikomisarično substitucijo v prid Družbi sv. Cirila in Metoda je imenoval g. Emilijan Lilek za generalno dedinjo svojo soprogo gospo Emo, po njeni smrti pa postane družba lastnica vsega premoženja. Pokojnik je določil, naj Družba sv. Cirila in Metoda svoječasno porabi to premoženje in kulturne in narodno-obrambne svrhe slovenstva na severni meji Jugoslavije.

Tako je vladni svetnik Emilijan Lilek ne samo s svojim življenjem in delom marveč tudi s svojo poslednjo mislijo bil ves vdan narodni ideji. Ljubeni do domovine se zlasti pa plemeniti skrbi za našo mejo. Navdušil se je za jugoslovensko edinstvo in svobodno Jugoslavijo, ko je še pod Avstrijo služboval v Bosni. Zasklele so ga rane njegove ožje domovine Slovenije, ki je neposredno pred svetovno vojno, med vojno in tudi še po njej živo spoznaval, kje in kako krvavi naš rod. Mož sloboke izobrazbe, visoke srčne kulture in izredno plemenitega značaja je bil še zlasti pretesen, ko je v visokih letih, že na pragu 90letnice, učkal še propast Češko-slovaške in Poljske. V popolnem sporazumu s svojo

blago gospo Emo se je odločil, da namenita svojo imovino Družbi sv. Cirila in Metoda. Gospod Emilijan Lilek je vedel od nekdanj ceniti pomen CMD, prav tako pa je tudi Družba vedela vedno spoštovati njegovo plemenito naklonjenost. Emilijan Lilek in Franjo Kranjc — dva vzorna narodna vzgojitelja, ki sta si sledila v grob v teku zadnjih treh mesecev, dva zavedna narodna moža, ki sta delovala v Celju, nas s svojim vzgledom kot dobrotnika Družbe sv. Cirila in Metoda častno prepričujeta, da ljudje sicer gremo svojo posvetilo pot, toda plemenitost med nami še ni umrla.

Abbas Hilmi občuduje Jadran

Zagreb, 22. februarja.

Nekdanji egiptski kedi Abbas Hilmi ima svojo krasno jahto »Nimet Allah«, s katero kroži po evropskih morjih, zlasti rad pa se zadržuje na Jadranu. Da bi našel kaj snega, se je bivši kedi te dni odločil za izlet iz Splita v Zagreb. Pripeljal se je z brzim vlakom in se nastanil v hotelu »Esplanade«. Letošnjo zimo je doslej vso preživel v Splitu. Pravi, da od morja redko krene v zaledje, zato je njegovo bivanje v Zagrebu bila prava atrakcija, ki je predvsem zamikala novinarje.

Njegovo Visočanstvo Abbas Hilmi je pri svojih 66 letih krepak, dobro ohranjen go-

spod. Svoj čas si je izbral lastno sužnjo za prvo ženo, potem pa si je pridobil še madersko grofico Törökovo, ki je prestopila v muslimansko vero in se je imenovala Zobeida Hanen. Grofica pa se ni dobro počutila v Abasovem harem in je kmalu zapustila Egipt, se vrnila na Dunaj in se dala ločiti. V političnem pogledu je skušal Abbas Hilmi čimbolj iztrgati Egipt izpod angleškega vpliva. Naletel pa je takoj na huda nasprotja pri angleških vodilnih politikih. V svetovni vojni je menil, da je prišel čas odločitve. Odpotoval je v Carigrad in se začel pogajati s predstavniki osrednjih sil. Britanska vlada mu je zato prepovedala vrnitev v domovino in mu za bivališče določila Italijo. Ker pa Abbas ni bil pokoren, so ga Angleži proglasili za odstavljenega in so na njegovo mesto postavili njegovega strica Huseina Kemala. Ob enem so proglasili Egipt za zasedeno področje. Po Huseinovi smrti leta 1917. je prišel na prestol pokojnikov brat Fuad, najprej kot sultan, po razglasitvi egiptovske neodvisnosti leta 1922. pa kot kralj. Pred nekaj leti ga je nasledil njegov sin, mladi kralj Faruk.

Bivši kedi Abbas Hilmi živi, odkar je bil odstavljen, v Švici ali pa v Parizu ali v Carigradu, na svojih potovanjih pa vedno rad zavije na Jadran in se je ustavil že zelo pogosto na Rabu. Letošnjo zimo se je odločil za Split. Pred desetimi leti je iz Pariza skušal doseči, da bi mu Angleži dovolili vrnitev v Egipt. Zaman. Ohljub-

ljali so mu sicer, da bo postal kralj Sirije, toda obljuba še vedno dela dolg. V splošnem je bivši kedi zelo prijazen gospod in je včeraj rad sprejel poročevalce zagrebških dnevnikov. Razvil se je dolg razgovor, v katerem je bivši kedi povedal, da se je mimogrede ustavil v Zagrebu, po katerem se je tudi sprehajal, da pa že zvečer krene dalje s simploškim ekspresom v Švico, kjer se bo zadržal nekaj časa, nato pa bo prišel spet na morje, češ: »V Splitu me čaka moja jahta in čim se pričnejo lepi pomladni dnevi, začnemo spet križariti. To mi je največje veselje v življenju... Na vprašanje, ali so mu všeč naši kraji, je Abbas Hilmi odvrnil: »Ali želite boljše dokaz za to simpatijo kakor dejstvo, da sem že šest let zapored gost vaše Dalmacije in Primorja? Na vašem Jadranu se skrivajo lepote, kakršnih ni nikjer na svetu. To je prava zakladnica lepote. In ljudje so krasni. Nenavadno cenim sinove vaše obale, saj v ostalem tvorijo večji del posadke na moji jahti, ki se po vaši imenuje »Dar božji«, kakor jo je krstila moja pokojna sestra, katero sem zelo ljubil. Na jahti je posebno velika kabina, ki je posvečena samo njenemu spominu in v katero ne sme nihče razen mene... Prosim vas, če boste opisali naš razgovor, poudarite, da me k vam ne privablja samo prirodne lepote, marveč tudi prisrčnost in ustrežljivost ljudi, ki se mi izkazuje na vsakem koraku. Zato sem bil in ostanem prijatelj in spoštovalec vašega naroda.«

Zaključek sejma s pretepom in ubojem Uboja je obdolžen neki konjski mešetar

Krško, 22. februarja

S sejma v Škocijanu so se vračali posestniki iz občine Bele cerkve, med njimi tudi 43-letni posestnik Koporč Janez iz Tomačje vasi, ter se ustavili v Rženovi gostilni v Dobruški vasi. V gostilni so bili poleg drugih gostov še trije konjski mešetarji, med njimi Molan Jožef iz Mrtvice. Ta je naenkrat zakrčal, da njegovih rokavic ni nikjer in je obdolžil neke krošnjarje, da so mu jih vzeli. Krošnjarji pa so menili, da so jih najbrž odnesli pravkar odhajajoči gostje. Kakor izpovedujejo priče, je Molan nato skočil iz gostilne na dvorišče z bičevnikom v roki ter z njim pretepel Ljudeca Franca in Pavlina Ignaca iz Družinske vasi.

Ko se je v gostilni razvedelo, da sta na dvorišču dva okrvavljena človeka, je vse planilo ven. Ko so se gostje potem z dvorišča vračali v gostilno, je šel Koporč prvi. Tedaj pa ga je nekdo zabodel z bodalom v prsa. Ranjencu so rano obvezali, vendar

pa je bil ves trud zaman in je Koporč kmalu izdihnil. Še prej pa je bil rekel, da ga je zabodel Polanec. Polanec imenujejo tod okrog ljudi s Krškega polja.

Molan, ki se je takoj naslednjega dne javil v Krškem na sodišče, kjer mora presedeti neko manjšo kazen, zanika uboj. Vendar pa ga vse priče obremenjujejo, češ da je bil ves večer zelo nasilen in da je že poprej mahal okrog z bodalom. Tudi izjava pokojnega Koporča bi dala to slutiti, ker je Molan iz Mrtvice, torej Polanec.

Pokojnik je bil daleč okrog znan kot dober gospodar in skrben oče. Njegova tragična smrt je zbudila po vsej okolici sočustvanje z nesrečno družino. Pokopali so ga na domačem pokopališču.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Dobro srce

Zagorje, 22. februarja

V petek mine 60 let kar se je rodila gospa Franja Blažičeva v narodni Mandljevi rodbini v Toplicah. Oče je bil vnet slovenski pobornik in soustanovitelj zagorskega

Sokola. Tako je hčerka bila vzgojena v narodnem duhu. Ko se je poročila z marljivim mladim Sokolom Avgustom Blažičem, ju je bilo videti pri vsem nerodnem delovanju v časih, ko je tod kazalo nemikarstvo svojo oblast. Da je občina dobila slovenskega župana je bila v veliki meri zasloga zagorskih zavednih žena.

Ob svoji 60-letnici zasluži gospe Blažičeva javno zahvalo za delo v najboljši kritičnih časih zagorske doline. Spominjamo se gospodarske krize, brezposelnosti, stavke, prisilnega praznovanja. Obup je stiskal srca v rudarski družini. Hudo je gledati bolečino matere, ki vidi deco v skrajnem pomanjkanju pa ji ne more pomagati. In prav v takih časih so pokazale svojo plemenitost kolarice, ki jih vodi gospa Blažičeva. Našle so sredstva, da so olajšale bedo. Koliko je bilo treba osebnih poti in zbirke po hišah, trgovinah, društvih in oblastvih! Koliko je bilo skrbi, ali bodo vsi prosilci dobili najpotrebnejše. Na tisoče porcij so bili

deležni iz kuhinje kolačič v sokolskem domu, nešteto parov čevljev obleke in živila so sprejeti mladi in stari. Odeč je naštevati veliko delo, ki so ga kolarice izvršile pod njenim vodstvom. Vsa zagorska dolina to ve, vendar pa tudi, da gospe Blažičevi niso bili priznani hudi udarci v življenju, a je vendar vztrajala na svojem mestu. Vsi oni, ki so bili deležni njene dobrote, se je toplo spominjajo ob njeni 60-letnici in ji želijo, da bi še mnogo srečnih let uspešno vodila Kolo jugoslovenskih sester. Ko bo v krogu svojih štirih hčera slavila svoj jubilej, ji tudi mi izrekamo čestitke in zahvalo za uspešno, vztrajno delo. F. J.

Članica opere ga. Ksenija Vidaličeva bo pola 2. marca na 1. elitnem plesu Društva slušateljev abiturientskega tečaja v Trgovskem domu.

Kulturni pregled

Katalog slovenske knjige

Organizacija knjižgarnarjev dravske banovine je izvršila hvale vredno nalogo: izdala je katalog »Slovenska knjiga. Seznam po stanju v prodaji dne 30. junija 1939« (392 str. v osmerki). Kdor koli ima opravka s slovensko knjigo, bodisi kot konsument in čitatelj, bodisi kot poročevalec, kot profesor itd., predvsem pa kot prodajalec knjige, je pogrešal takle po strokah urejeni seznam vseh slovenskih knjig, ki so danes na knjižnem trgu. Ob priliki jubilejne razstave povojne slovenske knjige se je prav posebno občutila potreba takega pregleda naše razpoložljive knjige. Velika produkcija zadnjih dveh desetletij je storila, da je postajal slovenski književni trg čedalje manj pregleden celo za tiste, ki so tako rekoč doma med knjigami. To tembolj, ker smo s slovensko bibliografijo danes celo na slabšem, kakor smo bili pred vojno, ko je zanj hvale vredno skrbela Slovenska matica. Dr. Janko Štebinger zastavlja zanj vso svojo preizkušeno strokovno temeljitost, vendar ostaja največji del njegovega truda v rokopisu, le kdaj pa kdaj mu uspe natisniti kakšen specialen pregled, kakor je na primer bibliografija slovenskega tiska ali knjižska bibliografija. Naj samo mimogrede omenimo, da so nas v tem pogledu rešili celo Slovaki.

Ob nedostajanju najsplošnejših pregledov in priročnikov je »Slovenska knjiga« koristno in zaradi tega zasluženo dejanje. Iz uvoda izvem, da je Organizacija knjižgar-

narjev Dravske banovine pričela pripravljati ta seznam že leta 1936., in sicer zgolj iz praktične potrebe »Nobene ustanove nimamo« — čitamo tu nadalje —, »ki bi obvezno registrirala knjižno produkcijo. Celo Univerzitetna knjižnica ljubljanska kot osrednja državna knjižnica v Sloveniji ni v posesti celotne slovenske književne produkcije iz zadnjih let. Dostavljanje dolžnostnih izvodov se namreč kljub prizadevanju vodstva knjižnice zanemarija.« Izdajatelj razglaja, da so imeli pri zbiranju gradiva velike težave, ker se založniki niso odzivali tako, kakor bi človek pričakoval v — njihovem lastnem interesu, in zbog te nemarnosti najbolj zainteresiranih so nastale nekatere pomanjkljivosti. Zato je knjigi priložena prošnja založništvo in samozaložnikom, da prispevajo h kompletaciji. Kolikor lahko sklepamo po prvem pregledu seznama, utegnejo biti vrzeli neznatne. Pri pomniti pa je treba, da so ponekod navedbe nedosledne; tako je pri nekaterih prevodih omenjen prevajalec, kakor je pravilno, pri drugih pa ne, čeprav je v knjigah označen.

Gradivo tega seznama, ki ga je uredil prof. Niko Kuret, je razdeljeno v štiri in dvajset strokovnih skupin; v vsaki skupini so knjige razvrščene v abecedni vrsti po imenih avtorjev. Listanje po seznamu je prav zanimivo, saj vzbuja ma'stakšno misel. Tako je »Slovenska knjiga« novo pričevanje o razmahu slovenske knjižne

produkcije po osvobodjenju. Velik kvantitativni napredek gre na račun novih konsumnih plasti, ki so se včlenile v naše kulturno življenje, povečanega zanimanja za domačo knjigo in boljše organizacije založniškega prometa. Preseneča pa, da zasledimo na knjižnem trgu ne kot antikvarne iztise, namreč kot blago, ki je še vedno v normalnem prometu, druge 30 in celo 40 let izide knjige. Z druge strani je značilno, kako redke so pri nas druge ali celo tretje izdaje naših literarnih del, če iz vzamemo nekaj slovenskih klasikov, pa Cankarja, Zupanciča in še tega ali onega. Seznam nam daje tudi podatke o veliki razmahu prevodne književnosti. Tu nahajamo nekatere avtorje in dela, ki so šli neopaženo mimo kulturne javnosti in so šele sedaj stopili v javno evidenco. Po obsegu zavzema največ prostora seveda leposlovje, ki je razdeljeno med pesništvo in pripovedništvo, medtem ko so dramatikali skupaj z literaturo o gledališču in filmu. Izmed ostalih strok so posebno močno zastopane: verstvo z bogoslovjem in nabožnim slovstvom (22 strani), glasba s plesom (28 strani), dramatika z gledališčem (20 strani), mladinsko slovstvo (20 strani), zgodovina z narodopisom (16 strani), pravoslovje (10 strani), jezikoslovje (7 strani) in šolstvo z učbeniki (19 strani). Skromneje so udeležene v naši knjižni proizvodnji eksaktne vede. Medicina zavzema 6 strani, medtem ko stroka »vojno slovstvo« navaža komaj tri brošure in »Zakon o ustroju vojske in mornarice« v izdaji Tiskovne zadruge. Ta stroka je med vsemi najskromnejša, dejstvo, ki morda ni nezačudljivo glede na značaj in usmerjenost našega naroda, ki nima samostojne vojaške tradicije. »Slovenska knjiga« je prepotrben priročnik vsem, ki se zanimajo za domačo knjigo. Stane 20 din. —o.

Najpopularnejši čakavski pisatelj

(Dopis iz Splita)

Marko Uvodić. Pričakoval sem ga v kavarni »Ambasador«, v kateri človek sedi in gleda morje kakor iz kakšne kavarne na lagunah. Nikar ga nisem videl, vendar sem ga takoj spoznal, brž ko se je pojavil na kavarnskih vratih. Mnogi obrzi s teh vrat mi niso prav nič povedali, toda njegova klasično modelirana glava z emanacijo duha in svežine me je takoj prepričala, da je to on.

Vsedel se je in začel govoriti. Ni govoril mnogo zaradi tega, ker bi imel rad dolge razgovore, marveč zato, ker sem zelo malo vedel o njegovem Splitu in o Dalmaciji, zlasti še o čakavščini, to se pravi o jeziku hrvatskih književnih začetkov. V tem jeziku so začeli pisati naši stari »začinjavci«, ki so bili vzgled Marku Maruliću, vzorniku prvih dubrovniških pisateljev in nato tudi pisateljev z otoka Hvara. V čakavščini sta pisala še Peter in Katarina Zrinjski, toda polagoma se je vedno bolj izvajala v stokavščini poznejših dubrovniških pisateljev, dokler se ji ni popolnoma umaknila. Pri Gunduliću in Kačiću je ta razvoj dosegel svoj višek in dal dovršeno spojino ljudskega in književnega jezika.

Uvodić mora marsikaj prenesti, vendar se zdi, da nosi vse brez težave. Nikjer se ni zvil pod težo življenja. Ne klone ne pod svojimi šestdesetimi leti, ne pod močno razvito postavbo in ne pod izredno širokim znanjem o Splitu, Dalmaciji in čakavščini. Spisal je čakavsko slovnico ter bil inštruktor prof. Belčiću in vsem ki so proučevali to narečje. O slovnici, slovnških oblikah in njih razvoju govori z enako duhovito lahkoto, kakor kramlja o split-skem bakalaru in o jeguljah. Temeljito

pozna vse, kar je bilo doslej napisano o Dalmaciji in o Splitu.

— A pisali so samo tujci, naši skoraj nič ali slabo.

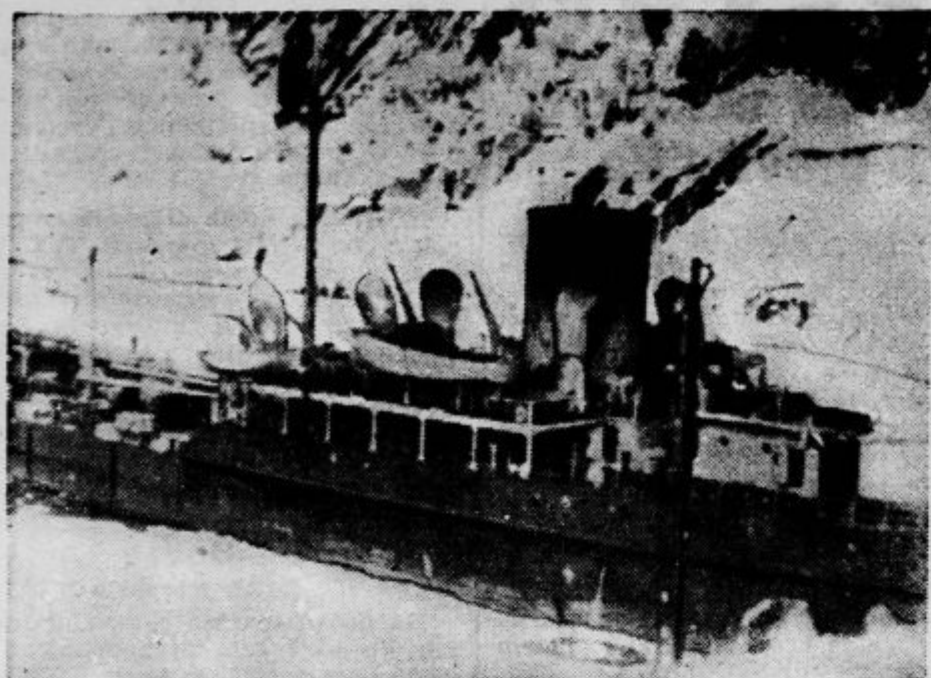
Sedaj piše on, vendar malo o preteklosti, skoraj samo o sedanjosti. Piše mnogo in to mnogo, kar spiše, ima obilo čitatelej. Vsak teden napiše skoraj celo stran v zagrebške »Novosti«, nekako toliko tudi za »Koprive«. To bi dalo na leto štiri do pet spodobno debelih knjig.

— Profesor Dušan Madjer me je nagrajal, da bi to zbral in izdal. Odgovoril sem mu z vprašanjem, v kateri vagon naj bi vse to zbral?

Marko Uvodić je umetnik. Človek duha par excellence. Res da nima večjih literarnih pretenzij, vendar je literarnejši od prenekaterega najbolj pretencioznega hrvatskega literata. V svojem pisanju vidi novinarsko delo in ima mnogo novinarskih ambicij. Zdi se mi, da bi bil Uvodić najsplošnejši na čelu novega, modernega splitskega dnevnika, katerega bi bil gotovo privedel k uspehu. Je nedvomen novinarski mojster in redakcijski talent, vendar nima sreče, da bi se srečal s kakšnim finančnim in organizacijskim talentom. Mož še vedno veruje, da ga bo nekega dne srečal. Jaz sem med onimi, ki ne verjamejo, kajti Split je za takšen dnevnik premahen.

Marko ne mara govoriti o čakavskih prizadevanjih v novejši hrvatski literaturi. Le-ta obstoje iz muzejskih raritet, večidel v verzih, pretežno v liriki. Uvodić je edini, prvi in po vsej verjetnosti poslednji prozni pisatelj v čakavščini. On je ne obnavlja, marveč živi v nji, prav kakor živi njegov svet in njegovi junaki. Zato je Marko Uvodić najbolj čiten in najpopularnejši čakavski pisatelj.

Po spopadu v norveškem fjordu

Nemška pomožna križarka »Altmark« po borbi z Angleži v Jessing-fjordu

Srce jugovzhodne Finske

Viborg, kjer se križa železnica iz Helsinkov in Leningrada

Viborg pravijo Švedi, Viipuri pa Finci. To je mesto s svojimi skoraj 60.000 prebivalci po Helsinkih in Aboju tretje največje finksko mesto. V Evropi je še drug Viborg, dosti bolj na jugu, v osrčju Jutlandije. Imeni danskega in finskega mesta izvirata iz »Viberga«, kar pomeni »sveta goraa«.

Finski Viborg leži ob severnem koncu Finskega zaliva in je utripajoče srce jugovzhodne Finske. Tu se križajo železniške proge iz Helsinkov in Lahtija na zapadu, iz Leningrada na jugovzhodu, iz Joensuuja na severu tu se končuje tudi 56 km dolgi Saima ki prekop, ki veže že od l. 1856 jezero Saimo z morjem. Dvanajst km južno od Viborga leži pristanišče Transsund, po finko Unras, eno izmed središč finske trgovine. Vsako leto uvozijo vanj nad 400 tisoč ton blaga, vsako leto izvozijo iz njega nad 1.130.000 ton drugega blaga, predvsem lesa, ki ga vlačijo neskončni vlaki in verige splavov, ki jih vlečejo vlačilci. Razen lesa izvažajo Finci tudi papir in celulozo, kovine, tobak in milo.

Ugodna je za Viborg bližina Rusije. Do meje je 80 km, do Leningrada nekaj več nego 130 km. Mesto je videlo že mnogo vojn in pretrpelo mnogo gorja. Tu so se borili Finci, Švedi in Rusi skozi stoletja. Danes je mesto po 85 odstotkih finksko, a tudi Švedi in Rusi imajo v njem svoje cerkve. Zarodek današnjega Viborga je tista trdnjava, ki jo je l. 1293 Tyrgil Knutson zgradil na strateško važnem polotoku. Grad je s svojim 50 m visokim »okroglim stolpom« pravi simbol mesta in ga vidiš na vsaki tradicionalni njegovi voditi. Postavili so vanj pravo prijazno finksko gostilno, ravintolo, ki se kaže v starem zgodovinskem okviru popolnoma zapadno evropsko.

V ostalem je Viborg povsem moderno mesto s tovarnami in šolami vseh vrst, s svojo oddajno postajo, pravilno urejenimi cestami in skrbno gojenimi parki. Nobene

Kralj na smučkah

Mlad kralj Slama preživlja sedanjost zimo v Arosi in se pridno smuča s svojo sestro, princeso Gallani

vedute pa nam tega ne kažejo, kakor ne kažejo tistega, kar je za staro mesto nemara še bolj tipično nego njegov stolp: dražestne živalske plastike in parki in mestno knjižnico, eno najmodernejših med modernimi. Zgradba sama na sebi ni velika, toda smotno urejena in z okusom, sredi zelenja, z mnogo stekla, zato tudi zelo svetla. Organizacija pa se naslanja na najboljši vzore. Otroci imajo svojo posebno čitalnico v njej, s posebnimi mizami posebnimi okenci in malimi svetilkami za vsakega. Radi povedo tuja v to knjižnico in mu jo ponosno razkazujejo od najnovejših naprav za kurjavo spodaj, do ploske strehe z lepim razgledom zgoraj.

Kakor so finske zime hudo mrzle celo tukaj, na jugu dežele, tako sijajno topla so poletja. Poletje pa je tudi čas neskončnih dni, ki prehajajo neopazno v svetle noči, v tiste bele noči, v katerih ostaja vedno še proga svetlobe na zapadu, najsi bo noc še tako pozna. Takrat sedi morda na sologovno lepi, a vendar nerazkošni terasi ravintole ter uživa razgled na tihi Viborški zaliv. Obrisi mesta in trdnjave se odražajo grozeče iz teme, ki se dviga na vzhodu.

Na kaj naj pazi gospodinja

Kar se tiče hrane, ji je skrbeti pač za to, da dobi družina jedi, ki vsebujejo učinkovite snovi, vitamine in rudniške soli. Pri kislem zelju, korenju, rdeči pesi, zeleni, česnu itd. je treba nekaj zelenjave vedno prihraniti ter dodati drobno sesekljano ali nastrgano v svežem stanju jedi. K obedom je servirati tu in tam nekaj solate: navadne, endivije, zelene, rdeče pese itd. Omake naj vsebujejo po možnosti vedno nekaj citrone, nekaj fino nastrgane čebule, nastrganega ali fino narezanega jabolka in peteršilja ali redkve, v kolikor spadajo te stvari k omaki. Od časa do časa je pripraviti nekaj citronove limonade ali doma pripravljene sadnega soka. Ob zajtrku naj dobi družina po možnosti in sicer za začetek nekaj svežega sadja.

Za čiščenje in pranje je zbirati, kjer je gre, deževnico. Ta je mehka in ji je treba manj pralnih pripomočkov. Salmiakovec je vsestransko uporaben. Salmiakova voda se zamili, če pride v dotiko z mastnimi snovmi. Uporabljamo jo lahko za pomivanje, za snajenje oken, za omeščanje perila (v pralni kotli za kakšnih 50 litrov gre 250 g salmiakovca, na vedro vode pa 5 velikih žlic salmiakovca). Za izplakovanje in prekuhanje perila uporabimo od časa do časa za kotli s 50 litri vode lahko 100 g triodstotnega vodikovega prekisa, za vedro vode pa 2 veliki žlici te snovi.

Pri nakupovanju sukanca je treba izbrati kolikor mogoče takšne barve, da so primerne za razne kose obleke. Večje luknje v nogavicah in perilu je treba zašiti, ne pa mašiti. Obuvalo zahteva precej skrbnosti. Posebno pozornost je obračati na to, da namažemo podplate in zgornje usnje s sredstvi, ki odvrčajo vodo. Za podplate je v ta namen najprimernejše laneno olje.

Ogenj na »Queen Elisabeth«

Na potniški ladji »Queen Elisabeth«, ki bo največja ladja na svetu, je prošle dni izbruhnil ogenj, in sicer v oddelku za knjižničarstvo. Poklicali so na pomoč gasilce, ki so bili na delu dve uri preden so požar ugasili. Prekomornik Queen Elisabeth je še vedno v ladjedelnici, dovršitev ladje pa je tik pred zaključkom.

Lep nebesni pojav

Kdor opazuje v sedanjih jasnih večerih nebo, opazi visoko na jugozapadu dve izredno lepi zvezdi, ki sta le malenkost oddaljeni druga od druge. To sta Venera in Jupiter.

Svetlejša, bela zvezda je Venera, slabotnejša, rumena pa Jupiter, ki so njegovi najsvetlejši meseci z daljnogledom lahko vidni. Posebno ostre oči so jih tudi brez tega pripomočka že ponovno videle. Jupitru bomo gledali še do konca marca. Venera se umika od sonca in bo 17. aprila najdalje od njega. Potem se mu bo spet bližala ter bo 20. maja dosegla največji sijaj. Nato se bo poslovila, a od julija dalje se bo svetila v novi obliki kot jutranjica.

Čebele usmrtila slona

Slon velja za debeločelca, ki mu nobena stvar ne more kmalu do živga. Kakor pa kaže neka vest iz Kalkute, bo malo drugače. V bližini Madrasa je nekega slona napadel roj čebel. Orjaška žival je podrla neko drevo in pri tem razdejala gnezdo čebel. Pobesnele žuželke so se zakadile v žival, slon pa jo je pobrisal, kar so ga nesle noge. Ni mu pomagalo. Čebele so ga tako dolgo zasledovale, da se je zvrnil, na kar so ga opikale do smrti. Znanosti podoben primer doslej ni bil znan.

Več na vozi izvaž

da sta prispela bivši albanski kralj Zogu in njegova soproga Geraldina v Versailles pri Parizu, kjer nameravata ostati nekaj časa;

da se je neka nova italijanska podmornica potopila 115 m globoko in se srečno vrnila na površino vode;

da je neko rusko stratosferno letalo doseglo 24.000 čevljev višine in je ostalo dve uri in 26 minut v zraku, potem pa se je spustilo na zemljo 200 milj daleč od Moskve;

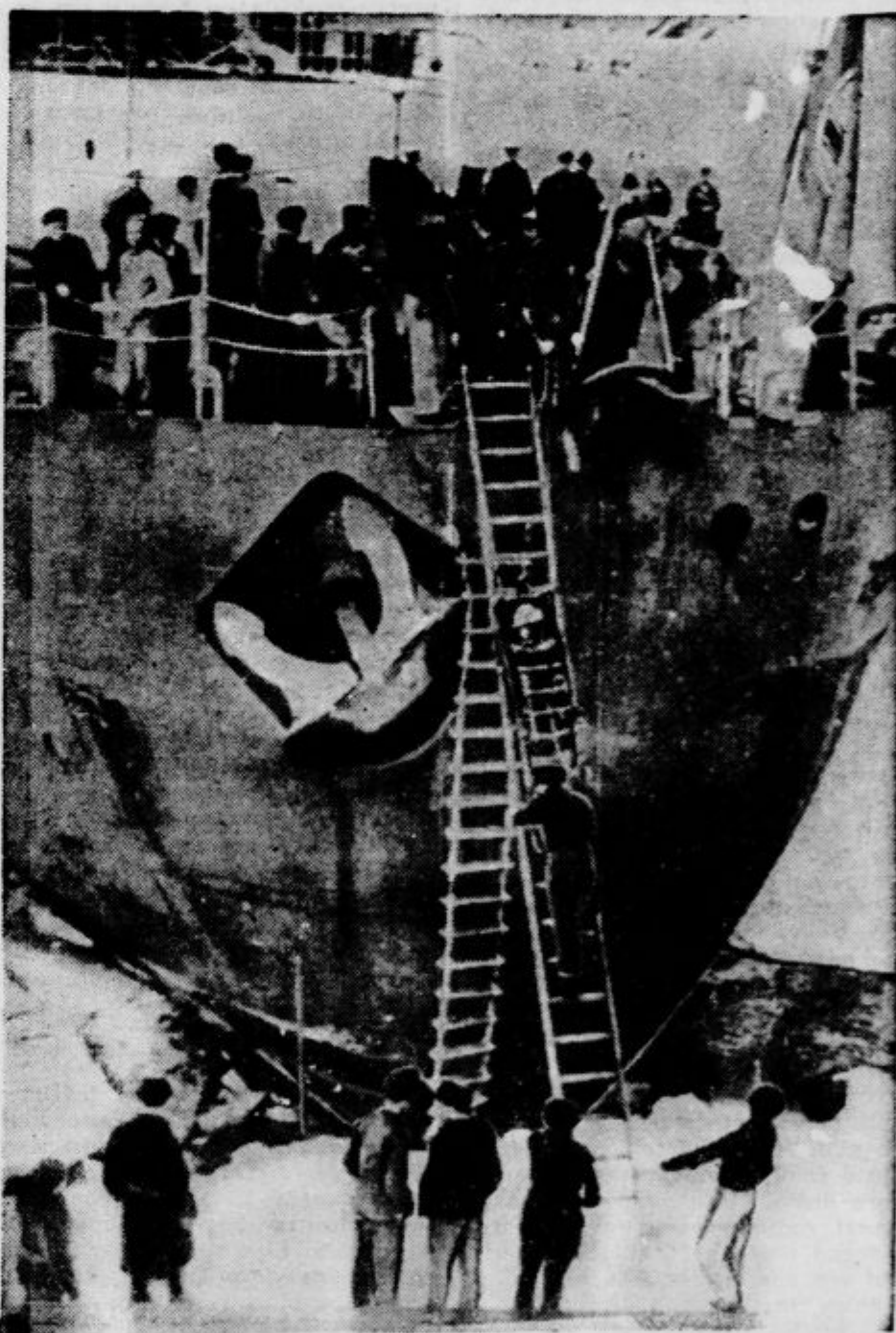
da so našli arheologi v Egiptu popolnoma nedotaknjen grob faraona 21. dinastije;

da je po pisanju moskovske »Pravde« nastopilo pomanjkanje tehnikov in strokovnega osebja v ruski industriji in poljedelstvu;

da povzije človek pri povprečni starosti 70 let, tekem svojega življenja 25 tisoč kg krompirja, nad 15 tisoč kruha, prav toliko mesa in povprečno po 10 tisoč kg zelenjave in sadja;

da se zaradi hude zime v območju Karpatov pojavljajo črede volkov, ki štejejo časih do sto živali.

Po lestvi gredo na ladjo

Po angleško-nemškem spopadu v Jessing fjordu so člani norveške komisije pristonili leste, po kateri so splezali na krov ladje »Altmark«, da so izvršili preiskavo

Švedi in Američani na Finskem

Prostovoljci iz Švedske in Amerike, ki so prispeli na pomoč finski vojski odhajajo na bojišče

Slika naznanja smrt

Babjeverne senzacije v italijanskem mestu

Cudne sile neke slike dajejo ta čas opravka italijanskemu tisku. Ta slika, fotografija, je last zakonca Paola in Felicite della Casa v mestu Forliju ter visi v njiju spalnici. Predstavlja njiju sinova Achilleja in Renata.

Pred trinajstimi leti je dobil mali Achille škrlatinko. V nevarnem stanju so ga prepeljali v otroško bolnišnico. Nekoliko dni pozneje je ponoči silka obeh otrok padla s stene. Starša je ropot zbudil iz spanja. Naslednje jutro sta zvedela, da je otrok v bolnišnici umrl, in sicer natančno ob minuti, ko je slika padla na tla. V neki noči predanskega leta je slika drugič padla s stene. Zakonca sta se zagrozila, imela sta slabe slutnje. Nekoliko dni pozneje ju je doletela žalostna vest, da je umrl baš ob tisti uri njiju sin Renato, ki je služil tedaj pri vojaki v Vidmu. Pri ponočni težbi je utonil v valovih deroče reke. Trupla niso mogli najti.

Slika sta dala dela Casa v nov, črn okvir

ter jo obesila na običajno mesto. Dne 4. januarja letos se je zgodilo baš v trenutku, ko sta stopila v spalnico, da je slika zopet zapustila svoje mesto na steni.

Tokrat pa ni padla na tla, temveč je obstala na robu postelje. Zakonca si tega nista znala razlagati, saj v njiju družini vendar ni mogel v tem času nihče umreti. Kako sta se pa začudila, ko sta naslednje jutro zvedela, da so bili tedaj našli truplo njiju sina Renata, ki je bil utonil dve leti prej. Tudi o tem dogodku je bila slika tako rekoč poročala. Umljivo je, da so vsi ti dogodki končno zbudili pozornost javnosti.

Zemlja zasula več hiš

Iz Neculeleja v Rumuniji poročajo, da je zdrsnilo deset hektarjev obsegaajoče pobočje 300 m globoko v dolino ob vznožju gore Purcelula. Posledice so bile težke. Zemeljske mase so pokopale županovo hišo, župnišče in hišo nekega kmeta. Cerkev je ostala nedotaknjena kakor po čudežu. Človeških žrtev doslej niso našli. Zemeljski plaz je sprožil po vsej priliki trajno deževje zadnjih dni, vzrok pa utegne biti tudi vulkanske narave.

Tatinski milijonar

V rumunskih brzovalnikih je v zadnjih časih izginjalo nenavadno mnogo brisač. Tatu so končno prišli in so ga spoznali v splošno presenečenje za znanega rumunskega multimilijonarja, ki se je vozil vsak dan z vlaki, da je v njih kradel brisače. Stroški za vožnje so bili seveda večji nego vrednost ukradenih brisač, ki jih je čudni tat v ostalem pozneje anonimno vedno vračal železniški upravi.

A NEKDOTA

Znanega zdravnika prof. B. je vprašal neki znanec v prvih letih njegove prakse, kako mu kaj gre.

»Ne morem se pritožiti,« je odgovoril vprašanec, »moji pacienti rasejo od dne do dne.«

»Ali imate res toliko pacientov?« ga je vprašal znanec.

»Ne — toda jaz sem zdravnik za otroke,« je bil odgovor.

VSAK DAN ENA

»Ti Pepe ne boš nikoli mož, če boš tako lagal.«

»Aha, zdaj vem, zakaj ste postala žena, gospodična!«

(»Marc Aurelio«)

MICHEL ZÉVACO:

45

Don Juan

ROMAN.

»Evo me! Náred sem, guverner de Ulloa; vzemi si zadoščanje za ljubezen, ki je pogubila Christo, tvojo hčer! Maščuj se za ljubezen, ki preganja tvojo Leonoro! Evo me, guverner!... Evo me, gospod de Ponthus! Leonora je izvoljenka vašega srca: znesite se nad menoj! Tu stojim, Zafra, Caniedo, Veladar, Girena!... Po meni očetje, bratje, možje in ženi vseh, ki sem jih ljubil in ki so me ljubili! In vedite: če je srce dona Juana dovolj široko za vesoljno ljubezen, je tudi dovolj močno za poroko s smrtjo... Silvija, draga Silvija, ti dehteti cvet moje davne ljubezni, po kaj si prišla semkaj, Silvija moja? Zakaj me siliš, da moram odložiti krinko? Moje usmiljenje s teboj je bilo poslednje zavetje tvoje sreče. Pa nisi hotela. Silvija! Ljubša od tolažilnega slepila ti je strašna resnica; zakaj ne razumeš, da je slepilo edina možna resničnost? Čuj, torej, ko sama hočeš: ne ljubim te več! Silvija, ne ljubim te! Mrtva si zame, Silvija!«

Don Juan je težko dihal. Brezumen krik se mu je utrgal iz prs:

»Leonora! Leonora, kje si? Oh, kje si, kje si!«

Srce mu je pokalo v krilih razbesnele strasti. Da bi si osvojil Leonoro, bi bil v tem strašnem trenutku naskočil celo vojsko. Prefinjeni človek,

ki je zanj nasproti vsaki ženski veljal zakon neporečnega vedenja, se je predal togoti in potrebi po žalitvah:

»Ne ljubim te, Silvija!... Solnce mojega življenja je ona, Leonora de Ulloa... Idi, idi, žena Juana Tenorio! In vrni se...«

Sklonil se je k Silviji, ki se je ključila pod buhom tega viharja:

»Vrni se, kadar bom zadavljen ležal v objemu guvernerjeve roke. In kot plen svoje klavrne zvestobe odnesi moje truplo, v katerem ne bo več ne življenja, ne ljubezni, ne srca!«

Ponižana soproga je omagovala. Maščevalke v nji ni bilo več. Bila je le še žena... ljubeča žena, ki ji trgajo zvesto dušo klici ljubljenežnega človeka, da je ne ljubi več... Ob zadnjih besedah dona Juana se je zgrudila na kolena.

Izgnanila je roke proti Tenoriju, svoje lepe roke, kakor da bi se vso ponujala v žrtev. Svoje mile oči je uprla vanj, ki so ga gledale v mističnem zanosu krščanskega odpuščanja. Toda don Juan je ostal hladan, in njegov pogled je bil uprt v daljavo.

Bil je eden tistih nepozabnih trenutkov, ko srce obnemore in ugasne v njem poslednji božanski plamen... poslednji up...

Silvija se je počasi vzdignila.

Se trenutek je stala pred soorogom okamenelim v strašni brezžutnosti. Morda je hotela izpregovoriti... morda mu je imela še kaj povedati... ustnice so ji gibale, toda besede ni bilo iz njih... Nazadnje se je jela umikati.

In Klotar ga je z grozo slišal, ko je zajecjal: »Na živga Boga se ti kolnem: nikoli še nisi bila tako vredna ljubezni, Silvija! Ostani, oh, ostani! Silvija, ljubim te... Silvija, tebe edino obožujem!...«

Toda Silvija ga ni več slišala.

Vrnila se je v sobo, ki jo je imela pri »Vedeževalki«. Ta soba je ležala tik zraven Leonorine.

Hči namestnika de Ulloa kljub prošnjam in zadržilom gospe Gregorjeve ni bila legla k počitku. Z molitvenikom v rokah je sedela za mizico, na kateri je gorela voščenska, ter premišljevala...

Mislila je na Christo, ki je bila umrla kot žrtev izdajstva... na očeta, na strašno nalogo, ki si jo je bila zadala... Iskala je besed, kako bo govorila z njim.

In sredi teh težkih misli so se ji nalik rahli pajčevini pletle jasnejše sanjarije, ki jim ta mah ni vedela imena in pomena. Bilo ji je, kakor da bi iz temin bolečine vzhajala neznana zvezda, znanilka novega upanja in nove sreče...

Ko je tako mislila in sanjarija, je začela iz sedne sobe tih, nepretrgan glas, kakor da bi nalahno žuborel studenec, in vmes pridrušene vzkrike in čudne stoke, zdaj podobne ječanju živali, ki jo koljejo, zdaj intenzivno, ki se je skladno zlivalo s šumljanjem studenca.

Nekdo je plakal svojo bolečino v gluho noč... nekdo je umiral v grozi brezmejnega obupa...

Leonora se je spustila na kolena in jela moliti.

Molila je k Bogu ljubezni in usmiljenja, naj podeli ubogemu bitju srčni mir in tolažilno pozabljenje.

In ko je tako poslušala neznankin jok, so ji ma-

homa prišle na misel besede arabskega zdravnika Amarzyla, ko se je sklanjal nad Christino smrtno posteljo:

»Skušajte jo pripraviti, da bo jokala... to jo utegne rešiti!«

In pomislila je, da Christa ni jokala, ampak je umrla, ker ni hotela v solzah izliti svoje sramote.

Pomislila je, da so odrešile solze najdragocenejši dar, ki ga ima narava za bedno človeštvo, in da utegne biti prav v joku te nesrečne ženske njeno ozdravljenje in njena rešitev...

Klotar de Ponthus in don Juan Tenorio, ki sta bila ostala v poltemni gostilniški izbi, se nista več približala drug drugemu...

XXI

Zaroka Jakomina Corentina

Noč je minevala. Počasi je prodiral v izbo bell dan. Po vsem pariškem mestu so mahoma zazvonili zvonovi vseh cerkv in zvonovi so zagrmeli v Louvru, in Orožarni in s trdnjave svetega Antona.

Prvi strel je zdramil Ponthusa iz more, ki jo je bil preživel. Sele to noč, ko ni niti za trenutek odvrnil oči od nasprotnika, vsak hip náred, da plane nad dona Juana in ga ubije, če bi poskusil zapustiti izbo, je bil povsem domel, kaj je mislil oče z besedama: zavojevanje sreče.

Da, kdor hoče objeti varljivo boginjo, je mora zavojevati... kajti sreča se nasmiha samo zmagovalcu! Da, kdor hoče biti srečen, se mora boriti, biti se, tvegati misel, srce, dušo, kri in življenje...

Poročila II. izdaje:

Zakon o strankah

Zakon je v načrtu izdalen in bo prinesel, če bo v tej obliki uveljavljen, precej večjo svobodu političnega udejstvovanja

Beograd, 22. febr. p. Uredba o političnih strankah in udruženjih ter političnih zborovanjih je v glavnem izdelana. Na današnji seji pravnega odbora ministarstva, ki je bila v kabinetu ministra dr. Konstantinovića, so razpravljali o njenem načrtu ter ga v načelu odobrili. Kakor je znano, so pri izdelavi načrta uredbe sodelovali poleg ministrov tudi univerzitetni profesorji dr. Ilić, dr. Tasić in dr. Djordjević.

Načrt uredbe ima dva dela. Prvi vsebuje določbe o zborovanjih, drugi pa o udruženjih. Zborovanja se dele v javna in zasebna. Zasebna zborovanja odgovarjajo pogovorom po zakonu iz leta 1931., v praktičnem političnem življenju so to konference in zaporni sestanki. Javna zborovanja so ona, ki se prirejejo na javnih krajih in prostorih, zasebna pa ona, ki se prirejejo v zaprtih prostorih na podlagi sklicanja kakšne osebe.

Prirejanje javnih zborovanj je podrejeno samo prijavi pristojni upravni oblasti prve stopnje, ki nima pravice, da sklepa o prirejanju ali neprirejanju zborovanja, temveč ima samo potrditi prejem prijave. Zborovanje se more izvršiti po vsaki predloženi prijavi.

Za zasebna zborovanja ni potrebna nobena prijava.

Javnemu zborovanju lahko prisostvuje zastopnik oblasti, vsekakor pa je oblast dolžna, da nudi predsedništvu zborovanja sodelovanje, če je potrebno ohraniti mir ali preprečiti kakor protizakonito dejanje. Če se zborovanje razpusti, se mora odločiti o tem obljavi trikrat in so šele potem pristojni dolžni, da se razidejo.

Načrt uredbe razlikuje politična udruženja v splošnem ter politične stranke. Politične stranke se smatrajo po načrtu kot posebne vrste političnih udruženj. Prijave za osnove političnih udruženj se morajo predlagati pristojni upravni oblasti I. stopnje, prijave za osnove politične stranke pa notranjemu ministarstvu. Načrt določa pogoje, po katerih se more kako politično udruženje razpustiti. To se more zgoditi samo tedaj, če politično udruženje javno ali tajno izpoveduje nasilno izpremembo ustavnega reda ali pa izpremembo teritorialne integralnosti in političnega edinstva države. Za politične stranke izdaja sklepe notranje ministarstvo, za politična udruženja pa ona upravna oblast, ki je sprejela prijavo. Sklep o prepovedi udejstvovanja političnih udruženj ali političnih strank mora biti utemeljen in zasnovan na pravnih dejstvih. Proti sklepom upravnih oblasti glede političnih udruženj obstoji možnost pritožbe na upravno sodišče, glede političnih strank pa na državni svet.

Načrt uredbe vsebuje tudi ukrepe, ki naj zagotovijo, da se politična udruženja ne bodo izrabljala po kakih silah izven njega. Zato se določa, da so politična udruženja dolžna objavljati letno bilanco svojih dejavnosti.

Iz Celja

— Dijaški kuhinji v Celju so darovali v počastitev spominja pokojnega vladnega svetnika g. Emilijana Lileka po 100 din gg. profesor v p. Josip Kožuh v Celju, general v p. in skladatelj Risto Savin v Zalcu in zdravnik dr. Stjepan Ivčič v Celju.

— Usoden padec s kozolet. V Vornarju pri Pristavi je padla 42letna posestnica žena Alojzija Stiplovska s kozoletom in si zlomila levo nogo. Ponesrečenko so prepeljali v celjsko bolnišnico.

— Sreča vas išče! Ogledje si krasne dobitke razstavljene v trgovinah V. Hladin, A. Lečnik, D. Gams, V. Schramm, D. Rakus in R. Stermeck, ki vam jih nudi efektivna loterija poštarnih nameščenec v Celju, če kupite srečke po 5 din. Avto znamke »Opel« pa je na ogled na pošti Celje. Zrebanje je pred vrati, zato segajte prido po srečkah. (—)

Iz Maribora

— Mr. Hugh Rutledge je predaval prednočnim in nočnim polni dvorani Ljudske univerze. Odličnega predavatelja, ki si je pridobil slavo kot vodja dvakratne ekspedicije na Mount Everest, je uvodoma pozdravil v imenu Angleškega kluba in Ljudske univerze prof. dr. Janko Kotnik, ki je podal nato kratko vsebino predavanja v slovensčini. O zanimivi vsebini njegovih izjavanj je »Jutro« že poročalo ob priliki ljubljanskega predavanja. Številno občinstvo je v živahnem aplavzu nagradilo predavatelja za poučen prikaz naporne ekspedicije. Večer je nato prebil angleški odličnik v krogu članov in prijateljev tuk. Angleškega kluba.

— Nova občinska posojila za zgradbo zaklonišča, za zaščito otrok in zgradbo nove tržnice. Pod zaglavljem »Finančna stroka« je vnešena v novi mestni proračun za 1940/41 tudi postavka novih posojil. V tej postavki je posojilo 5.000.000 din za nabavo rezervne hrane in za zgradbo javnih zaklonišč, nadalje posojilo 2.500.000 din za zaščito otrok in prva tranša 5.000.000 din od posojila 9.000.000 din za zgradbo nove mestne tržnice. O novem posojilu bo sklepal in razpravljaj mestni svet na tokrovi proračunski seji.

Iz Murske Sobotne

ms— Nevarno uhajanje čez mejo. Lani je na skrivaj odšlo čez mejo v Nemčijo več sto delavcev, ki so tam dobili delo. Take uhajalce so onstran meje radi sprejeli kot delavce moči, letos pa vsakega prijemo in izročijo našim oblastvom. Tako je neki Obal iz Brezovcev odšel čez mejo, da dobi zaposlitev, pa so ga prijeli in izročili naši oblasti. Za nedovoljeno prekočanje meje bo obsojen kaznovan. Že sam poskus prekoračenja meje je kazniv, na kar moramo še posebej opozoriti naše sezonske delavce.

ms— Dve smrtni žrtvi — dve obsojili. Zaradi tragične smrti mehaničarskega pomočnika Antona Kovača, ki ga je zdrobil tovorni avto, ko je sedel na blatniku svetil, je žepno baterijo namesto ugasle luči, je bil sofer g. Retuper pred okroglim sodiščem obsojen na 6 mesecev zapora pogojno na 3 leta. Soferju g. Fuisu, ki je z avtom povozil na tleh ležečega posestnika Puhana, je apelacijsko sodišče zvišalo kazno od 3 mesecev na 10 mesecev zapora, pogojno za dobo 4 let.

Gospodarstvo

Finančni minister je pristal na nekatere spremembe trošarinskega pravilnika

Ko je izšel k uredbi in uvedbi državne trošarine na vino in žganje pravilnik, smo na tem mestu opozorili na nekatere določbe, ki niso primerne in precej ovirajo promet z vinom in žganjem. Do tega spoznanja je prišlo tudi finančno ministrstvo, ki je nekatere od teh določb sedaj omililo in spremenilo s pravilnikom o spremembah in dopolnitvah v pravilniku za izvrševanje zakona o državnih trošarinah. Nekaj novih določb se tiče izključno proizvajalcev, ki so člani hišnih združenj, druge pa se tičejo prometa z vinom in žganjem.

Po dosedanjem pravilniku mora kupec vina plačati državno trošarino preden se kupljeno vino odpelje. Ibi mora k pristojnemu oddelku finančne kontrole, kamor spada prodajalec, kjer dobi šele tedaj, ko je plačal trošarino, sprovednico brez katere se prevoz vina ali žganja ne sme izvršiti. Sedež finančne kontrole pa je pogosto oddaljen 10 do 20 km od vinogradniškov kleti in povzroča ta določba precejšnje težave kupcu. Po spremenjenem pravilniku pa lahko kupec plača trošarino od pošiljke, ki jo odpremi proizvajalec iz svoje kleti ali trgovce iz shranilišča z železnico ali pošto, šele tedaj ko prevzame pošiljko na sprejemni postaji; to pa pod pogojem, da se odprema pošiljke prijavi pristojnemu oddelku fin. kontrole in se za tako pošiljko izda posebna sprovednica. Če se v takem primeru trošarina ne bi mogla obratiti od kupca ali s prodajo pošiljke, tedaj jamči za trošarino pošiljatelj. Železnice ne smejo sprejemati prevoz vina brez sprovednice ali brez potrdila o plačani državnih trošarinah, ki se mora priložiti prevoznim dokumentom. Železnice tudi ne smejo izročiti pošiljke prejemniku ne da bi obvestile pristojni oddelke finančne kontrole.

Nova je tudi določba pravilnika, po kateri trgovci in točilci niso dolžni dati finančni kontroli v potrditve računov, kadar prodajo vino privatnim osebam v istem kraju in zadostuje, da izdajo običajne račune, v katerih pa mora biti navedena postavka trošarinske knjige odnosno registra, po kateri je prodaja zabeležena. Za vse prodaje v druge kraje mora

račun predhodno potrditi finančna kontrola. Na prošnjo trgovcev na debelo sme pristojni oddelke finančne kontrole dovoliti, da smejo ti trgovci izdajati račune s potrdilom o plačani trošarini, ki jih oddelke finančne kontrole neizpolnjene v naprej potrdi. Taki računi se morajo dajati v treh izvodih. Trgovci z vinom na debelo lahko izjemno pošljejo iz shranilišča kupecem izven svojega kraja vino brez plačila državne trošarine pri čemer oddelke finančne kontrole vstavi v sprovednico rok, do katerega mora biti vino prevzeto od kupca. Kot dokaz o plačani trošarini služi vrnični duplikat sprovednice s potrdilom oddelka, pristojnega za kraj kupca, ki se potem priloži kontrolni knjigi shranilišča.

Omiljenje predpisov glede vođenja registrov

V krajih izpod 1000 prebivalcev točilci ne vodijo registrov, razen v krajih, kjer so rudarska in industrijska naselja in v turističnih krajih zdraviliškega značaja. Kakor je znano, so proti vođenju registrov o prejetih in potrošenih količinah alkoholnih pijač nastopile gostilničarske organizacije. Točilci v krajih izpod 1000 prebivalcev pa morajo hraniti potrdila o plačani državnih trošarinah za nabavljene količine alkoholnih pijač in ta potrdila na zahtevo predložiti finančnim organom. Prav tako morajo dati finančnim organom podatke o potrošenih količinah alkoholnih pijač.

Zaradi lažjega knjiženja manipulacij in obračunavanja trošarine bo finančni minister odobral obračunske plačanje državne trošarine na vino, ki se stavi v promet iz trošarinskih shranilišč, vsem onim vinskiim trgovcem, ki imajo trošarinska shranilišča in stavijo na leto v promet najmanj 300 hl. Plačilo trošarine na vino, ki se stavi v promet na osnovi takega obračunskega plačila, mora biti zajamčeno z garancijskim pismom denarnega zavoda ali kavicjo iz državnih papirjev. Od kmetijskih združenj se v ta namen sprejme tudi osebno jamstvo članov načelstva zadruga.

Nova naredba o izvozu konj naj onemogoči prekomerne dobičke izvoznikov

Trgovinski minister je predpisal naredbo o ureditvi izvoza konj, ki ima namen preprečiti spekulacije s konji pri izvozu. Od kar se je pričela v Evropi vojna, se inozemstvo živo zanima za naše konje in nudi izredno visoke cene. Za dobrega konja za ježo se dobi danes pri izvozu že okrog 10.000 din, težkega ali poltežkega (artiljerijskega) pa celo 14.000 din, medtem ko je cena za majhne gorske konje narasla na 6000 do 7000 din. Ker pa je izvoz omejen, niso cene v naši državi tako visoke. Zato so se pojavili na trgu številni priložnostni izvozniki in inozemski kupci, ki so izvažali konje z ogromnim dobičkom. Zato so morala oblastva izdati potrebne ukrepe in uvesti posebno kontrolo izvoza konj preko Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Namen naredbe je, onemogočiti na eni strani primerno ceno našim konjerejem, na drugi strani pa onemogočiti pretirane dobičke izvoznikov in inozemskih kupcev. Naredba določa v glavnem naslednje:

Konji se smejo izvažati samo na osnovi izvoznega dovoljenja, ki ga izda odsek za živino pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine. Brez takega dovoljenja veterinarski in carinski organi ne smejo pustiti, da bi se konji nakladali za izvoz. Trgovinski minister določa vsako četrtletje, koliko konj smemo izvoziti, in sicer po predlogu koordinacijskega odbora pri zunanjem ministarstvu, ki ga tvorijo predstavniki zunanje, vojnega, trgovinskega in kmetijskega ministarstva ter banske oblasti banovine Hrvatske. Koordinacijski odbor mora v svojih predlogih poleg števila in vrste konj za izvoz razdeliti celotno število na posamezne namembne države.

Gospodarske vesti

— Imenovanje članov tarifnega odbora. Na podlagi uredbe o organizaciji prometnega ministarstva je prometni minister imenoval člane tarifnega odbora za dobo od 1. januarja 1940. do 31. decembra 1942. med drugimi so imenovani: Ivan Mohorić, generalni tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani, dr. Jože Lavrić, tajnik Kmetijske zbornice dravske banovine v Ljubljani, inž. Vojislav Grgjević, minister v p. in predsednik Glavne zveze srbskih kmetijskih združenj v Beogradu, dr. Jože Basaj, ravatelj Zadrugne zveze v Ljubljani, inž. Milan Lenarčič, inženjer v Ribnici na Pohorju, dr. Vinko Vrhovec, ravatelj TPD v Ljubljani, Zdravko Rus, podpredsednik Zveze avtomobilskih podjetij v Ljubljani, dr. Rudolf Bičanić, predsednik Gospodarske sloge v Zagrebu.

— Težkoče v plačilnem prometu z Italijo. Kakor je znano, je poleg drugih držav tudi Italija uvedla za določeno blago sistem dvojnega cen, pri čemer je cena pri plačilu v kliringu mnogo višja nego pri plačilu v svobodnih devizah. Vrh tega zahteva Italija za določene predmete celotno ali delno plačilo v devizah. Tako zahtevajo italijanske predelnice zlasti za bombažno prejo pri plačilu v kliringu mnogo višjo ceno, nego pri plačilu v devizah. Vse to povzroča težkoče v naši trgovini z Italijo. V Beogradu zatrjujejo, da ni izključeno, da bo naša država stavila predlog, naj se ukine klirinski plačilni promet in uvede plačevanje s svobodnimi devizami. Prehod na devizni plačilni sistem gotovo ne bi bil v interesu ene niti druge strani, zato smatrajo gospodarski krogi, da mora o tem vprašanju čim prej razpravljati jugoslovensko-italijanski stalni gospodarski odbor, ker je verjetno, da se bodo dale te težkoče odstraniti. — Kakor je znano, so se te dni v Milano setali delegati naše tekstilne industrije s predstavniki italijanskega Istituto Cotoniere Italiano. Na tem sestanku je prišlo le do sporazuma glede dobave ene polovice nelaviranih starih zaključkov za bombažno prejo, in sicer po ceni, ki je 50% višja nego je znašala cena pred vojno. Glede druge polovice starih zaključkov pa

vztrajajo italijanske predelnice pri ceni 18 italijanskih lir za kilogram. Delegacija naše tekstilne industrije se je vrnila in bo izročila končni odgovor v 8 dneh. V vsakem primeru pa nam bodo italijanske predelnice dobavile polovico starih zaključkov po dogovorjeni ceni.

— Pred ponovnim povišanjem cene bencinski mešanici. V sredo je bila v Beogradu seja odbora za kontrolo cen bencinski mešanici. Kakor zatrjujejo, je odbor na zahtevo bencinskega kartela sklenil predlagati, da se od 1. marca poveča cena bencinski mešanici za 0,20 din pri litru. To povišanje utemeljuje kartel s tem, da se je bencin v Rumuniji ponovno podražil.

— Plačilo obveznosti za blago, avoeno pred več nego enim letom. Finančni minister je izdal naslednji odlok: Ne glede na čl. 3. pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami se ne morejo vršiti nobena plačila v svobodnih devizah za blago, ki je bilo uvoženo pred več nego enim letom, pri čemer je merodajen dan carinjenja kot dan izvršenega uvoza.

— Oskrba s petrolejem. Kakor nam poročajo, sta večeraj prišli v Ljubljano nadaljnji dve cisterni petroleja, od katerih je bila ena dodeljena ljubljanskim trgovcem, od druge pa so poslali po 5000 kg v Kočevje, Novo mesto in Trebnje. V prihodnjih dneh bodo prišle nadaljnje pošiljke in bo poslana po ena cisterna v Krško, Celje, Poljane, Ptuj in Zalec, tri cisterni so namenjene za Maribor, v Ljubljano pa prideta še dve cisterni, med tem ko je ena namenjena za Rakek. Pričakovati je, da bodo v kratkem trgovci zopet dovolj založeni s petrolejem.

— Državna Hipotekarna banka v januarju. Državna hipotekarna banka objavlja izkaz o stanju ob koncu letošnjega januarja. Hranilnice vloge, ki so znašale ob koncu avgusta 1456 milijonov din in so do konca lanskega leta popustile na 1242 milijonov, so v januarju nazadovale le še za 26 na 1216 milijonov. Naložbe fondov in kapitalov javnih ustanov so narasle od 2718 na 2752 milijonov. Med aktivami so se gotovinska sredstva povečala v teku mesca od 417 na 498 milijonov (lani 736).

Hipotekarna posojila so se skrčila za 9 na 1799 milijonov (lani 1877), komunalna posojila pa so narasla kar za 171 na 1848 milijonov din (lani 1490), tako so privrati prekorčila vsoto hipotekarnih posojil. Ostale postavke kratkoročnih posojil se niso bistveno spremenile. Vrednostni papirji so v teku januarja narasli za 6 na 1478 milijonov.

— Gradnja novih državnih tvornic celuloze se bo pričela spomladi. Te dni je bila seja uprave Celuloze d. d., na kateri je bil izvoljen za glavnega direktorja Šerif Saradžević, uradnik iz Zagreba. Uprava je sklenila, da bo družba že spomladi pričela graditi obe predvideni tvornici celuloze v Zavidovičih in v Bakru. Uprava pričakuje, da se bo obratovanje teh tvornic pričelo v času dobre konjunktore, ker se je že sedaj cena celuloze zelo dvignila.

Borze

22. februarja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinski čeki nespremenjeno 14.70—14.90. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 31, v Beogradu pa je bil promet po 30.91. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je vojna škoda pri stalni tendenci notirala 425—428 (V Beogradu je bil promet po 429.50). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo prometa.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 175.07—178.27, Pariz 98.92—101.22, New York 4425—4485, Curih 995—1005, Amsterdam 2354.50—2392.50, Bruselj 745—757; Tečaj na svobodnem trgu: London 216.27—219.47, Pariz 122.26—124.56, New York 5480—5520, Curih 1228.18—1238.18, Amsterdam 2907.95—2945.95, Bruselj 920.11—932.11.

Curih. Beograd 10, Pariz 9.9950, London 17.65, New York 446, Bruselj 75.10, Milan 22.52, Amsterdam 237.25, Berlin 178.75, Stockholm 106.20, Oslo 101.35, København 86.0250, Sofija 7.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.30, Bukarešta 3.35.

Efekte

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 425—428, 4% agrarne 50—52, 4% severne agrarne 50.75—52, 6% begluške 77—78, 6% dalm. agrarne 71.50 bl., 6% šumske 67 den., 7% stabiliz. 95 den., 7% invest. 98 den., 7% Selligman 100 den., 7% Blair 99.50 den., 8% Blair 97.50—99; delnice: Narodna banka 7600 den., PAB 202 den., Trboveljska 245—248, Oceanla 500 den., Našice 520 den., Gutman 55—60, Sečera Osljek 170 den., Oslječka lijevaonica 160 den., Isis 30 bl.

Beograd. Vojna škoda 428.50—429.50 (429.50), 4% agrarne 53 den., 6% begluške 76.50—77, 6% dalm. agrarne 70.75—71.25 (70.75), 6% šumske 69.50—70.50, 7% invest. 98.50—99 (99), 7% Selligman 100.50 den., 7% Blair 99.50—90, Narodna banka 7750 den., (7800), PAB 207—209 (207—210).

Blagovna tržišča

Žito

— Novosadska blagovna borza (22. t. m.) Tendencija stalna. Pšenica: baška oko. Novi Sad 202 — 204; gor. b. 203 — 205; srem. 200 — 202; slavonska 201 — 203; ladja Tisa 205 — 207. Rž: baška 157.50 — 160. Oves: baški 160 — 162; sremški 150 — 156; slavonski 155 — 157. Jčmen: baški in sremški 64/65 kg 172.50 — 175. Kofuz: baška nova 131 — 132; nova pariteta Indija 130 — 131. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 300 — 315; »2« 285 — 295; »5« 265 — 275; »6« 245 — 255; »7« 215 — 225; »8« 140 — 142.50. Otrkoti: baški in sremški 130 — 132.50; ban. 127.50 — 130.

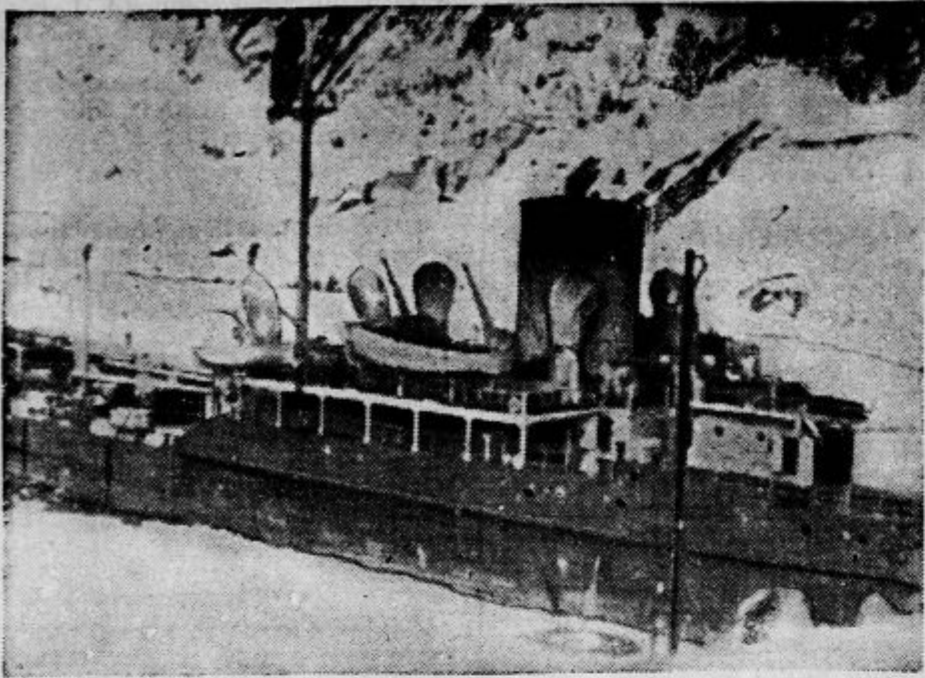
Sokol Ljubljana—Vič

Glavna skupščina našega Sokola se je nadaljevala z volitvijo nove društvene uprave v ponedeljek 12. t. m. zvečer v Sokolskem domu. Na redni skupščini, ki je bila 21. januarja t. l. so društveni činitelji izbrali poročalci o delovanju viškega Sokola, ki je lansko leto na zelo svečan način praznoval 30-letni jubilej. Skupščino je vodil starosta br. Pavle Borštnik, ki se je spomnil Viteškega kralja, potem pa je nazdravil mlademu kralju Petru II. Zahvalil se je vsem bratom in sestram, ki so v jubilejnem letu storili svoj dolžnost, zlasti pa našemu naprednemu časopisju. Tajnik br. Janez Horvat je prečital novoletno poslanico Saveza SKJ, nato pa podal izbrano poročilo o plodnem delu društva. Pregledno so bila tudi poročila prosvetarja prof. br. Lojzeta Merčuna, načelnika br. Maksa Nahlika in blagajnika br. Karla Podlogarja.

Iz statističnega poročila je bilo razvidno, da so se viške sokolske vrste v jubilejnem letu okrepile in šteje društvo 336 članstva, 60 obojega naraščaja in 106 oboje dece, skupno 502 pripadnika. Tudi telovadna statistika izkazuje lep porast obojega telovadbe, saj je telovadilo v 715 urah 17.135 telovadečih ali od leta 1938 za 1767 oseb več. Prosvetno delo je bilo dokaj živo in jo, s poudarkom uspešno delovali predavateljski, poudarjalni in pevski odsek. Sokolski tisk je prav dobro razvijen in prihaja v društvo 72 izvodov raznih sokolskih listov. Vzorno poslovanje brata blagajnika je pohvalil član nadzornega odbora br. Franca Belič. Zborovalci so razrešeno soglasno sprejeli. Ko sta bila še sprejeta predloga o proračunu za leto 1940 in višina članarine za leto 1940, bi se morala izvršiti volitev društvene uprave, ki pa je bila zaradi malenkostnih nesoglasij med nekaterimi člani preložena na ponedeljek, dne 12. t. m., ko je bila sklicana izredna skupščina društva z odločno točko dnevnega reda: volitev nove društvene uprave.

Na izredni skupščini, ki je bila prav dobro obiskana, je bil za starostno spet soglasno izvoljen br. Pavle Borštnik. V imenu župne uprave je pozdravil zborovalce tajnik br. Stane Flegar, ki je želel upravi pri bodočem delu mnogo trajnih uspehov. Orisal je smernice, ki nas čakajo v tekočem letu, predvsem celjski zlet, praznovanje kraljevega rojstnega dne in drugoletni II. jugoslovenski vesoljski zlet v Beogradu. Končno so zborovalci soglasno obsojili pamflet na naše društvo »Slovenski besedi« in s tem javno demantirali laž, da vladajo v našem društvu »JZS-arske metode«. Skupščina je potekla v znorni disciplini, ki nam je v ponos in v bodrilo za naše veliko delo, ki nas čaka v tekočem letu. Stranjeni in složni bomo kos velikim nalogam za dobro kralja, Jugoslavije in sokolstva.

Po spopadu v norveškem fjordu

Nemška pomožna križarka »Altmark« po borbi z Angleži v Jessing-fjordu

Srce jugovzhodne Finske

Viborg, kjer se križa železnica iz Helsinkov in Lenina

Viborg pravijo Švedi, Viipuri pa Finci. To je mesto s svojimi skoraj 60.000 prebivalci po Helsinkih in Aboju tretje največje finsko mesto. V Evropi je še drug Viborg, dosti bolj na jugu, v osrčju Jutlandije. Imeni danskega in finskega mesta izvirata iz »Viberga«, kar pomeni »sveta gor«.

Finski Viborg leži ob severnem koncu Finskega zaliva in je utripajoče srce jugovzhodne Finske. Tu se križajo železniške proge iz Helsinkov in Lahtija na zapadu, iz Leningrada na jugovzhodu, iz Joensuuja na severu, tu se končuje tudi 56 km dolgi Saimski prekop, ki veže že od l. 1856 jezero Saimo z morjem. Dvanajst km južno od Viborga leži pristanišče Transsund, po finski Unras, eno izmed središč finske trgovine. Vsako leto uvozijo vanj nad 400 tisoč ton blaga, vsako leto izvozijo iz njega nad 1.130.000 ton drugega blaga, predvsem lesa, ki ga vlačijo neskončni vlaki in verige splavov, ki jih vlečejo vlačilci. Razen lesa izvažajo Finci tudi papir in celulozo, kovine, tobak in milo.

Usodna je za Viborg bližina Rusije. Do meje je 80 km, do Leningrada nekaj več nego 130 km. Mesto je videlo že mnogo vojn in pretrpelo mnogo gorja. Tu so se borili Finci, Švedi in Rusi skozi stoletja. Danes je mesto po 85 odstotkih finski, a tudi Švedi in Rusi imajo v njem svoje cerkve. Zaroček današnjega Viborga je tista trdnjava, ki jo je l. 1293 Tyrgil Knutson zgradil na strateško važnem polotoku. Grad je s svojim 50 m visokim »okroglim stolpom« pravi simbol mesta in ga vidiš na vsaki tradicionalni njegovi veduti. Postavili so vanj pravo prijazno finko gostilno, ravintolo, ki se kaže v starem zgodovinskem okviru popolnoma zapadno evropsko.

V ostalem je Viborg povsem moderno mesto s tovarnami in šolami vsih vrst, s svojo oddajno postajo, pravilno urejenimi cestami in skrbno gojenimi parki. Nobene

Kralj na smučkah

Mladi kralj Slama preživlja sedanjost zimo v Arosu in se pridno snuči a svojo sestro, princeso Galliani

vedute pa nam tega ne kažejo, kakor ne kažejo tistega, kar je za staro mesto nemara še bolj tipično nego njegov stolp: dražestne živalske plastike v parkih in mestno knjižnico, eno najmodernejših med modernimi. Zgradba sama na sebi ni velika, toda smotno urejena in z okusom, sredi zelenja, z mnogo stekla, zato tudi zelo svetla. Organizacija pa se naslanja na najboljše vzore. Otroci imajo svojo posebno čitalnico v njej, s posebnimi mizami, posebnimi okenci in malimi svetilkami za vsakega. Radi povedejo tujca v to knjižnico in mu jo ponosno razkazujejo od najnovejših naprav za kurjavo spodaj, do ploske strehe z lepim razgledom zgoraj.

Kakor so finske zime hudo mrzle celo tukaj, na jugu dežele, tako sijajno topla so poletja. Poletje pa je tudi čas neskončnih dni, ki prehajajo neopazno v svetle noči. V tiste bele noči, v katerih ostaja vedno še proga svetlobe na zapadu, najsi bo noc še tako pozna. Takrat sediš morda na stogovno lepi, a vendar nerazkošni terasi ravintole ter uživaš razgled na tihi Viborski zaliv. Obrisi mesta in trdnjave se odražajo grozeče iz teme, ki se dviga na vzhodu.

Na kaj naj pazi gospodinja

Kar se tiče hrane, ji je skrbeti pač za to, da dobi družina jedi, ki vsebujejo učinkovite snovi, vitamine in rudninske soli. Pri kislem zelju, korenju, rdeči pesi, zeleni, česnu itd. je treba nekaj zelenjave vedno pripraviti ter dodati drobno sesekljano ali nastrgano v svežem stanju jedi. K obedom je servirati tu in tam nekaj solate: navadne, endivije, zelene, rdeče pese itd. Omake naj vsebujejo po možnosti vedno nekaj citrone, nekaj fino nastrgane čebule, nastrganega ali fino narezanega jabolka in peteršilja ali redkve, v kolikor spadajo te stvari k omaki. Od časa do časa je pripraviti nekaj citronove limonade ali doma pripravljenega sadnega soka. Ob zajtrku naj dobi družina po možnosti in sicer za začetek nekaj svežega sadja.

Za čiščenje in pranje je zbrati, kjer le gre, deževnico. Ta je mehka in ji je treba manjši pralnih pripomočkov. Salmiakovec je vsestransko uporaben. Salmiakova voda se zamil, če pride v dotiko z mastnimi snovmi. Uporabljamo jo lahko za pomivanje, za smazanje oken, za omeščanje perila (v pralni kotli za kakšnih 50 litrov gre 250 g salmiakovca, na vedro vode pa 5 velikih žlic salmiakovca). Za izplakovanje in prekuhanje perila uporabimo od časa do časa za kotli s 50 litri vode lahko 100 g triodstotnega vodikovega prekisa, za vedro vode pa 2 veliki žlici te snovi.

Pri nakupovanju sukanca je treba izbrati kolikor mogoče takšne barve, da so primerne za razne kose obleke. Večje luknje v nogavicah in perilu je treba zašiti, ne pa mašiti. Obuvalo zahteva precej skrbnosti. Posebno pozornost je obračati na to, da namažemo podplate in zgornje usnje s sredstvi, ki odvrčajo vodo. Za podplate je v ta namen najprimernejše laneno olje.

Ogenj na »Queen Elisabeth«

Na potniški ladji »Queen Elisabeth«, ki bo največja ladja na svetu, je prošle dni izbruhnil ogenj, in sicer v oddelku za knjižništvo. Poklicali so na pomoč gasilce, ki so bili na delu dve uri preden so požar ugasili. Prekomornik Queen Elisabeth je še vedno v ladjedelnici, dovršitev ladje pa je tik pred zaključkom.

Lep nebesni pojav

Kdor opazuje v sedanjih jasnih večerih nebo, opazi visoko na jugozapadu dve izredno lepi zvezdi, ki sta le malenkost oddaljeni druga od druge. To sta Venera in Jupiter.

Svetlejša, bela zvezda je Venera, slabotnejša, rumena pa Jupiter, ki so njegovi najsvetlejši meseci z daljnogledom lahko vidni. Posebno ostre oči so jih tudi brez tega pripomočka že ponovno videle. Jupitera bomo gledali še do konca marca. Venera se umika od sonca in bo 17. aprila najdalje od njega. Potem se mu bo spet bližala ter bo 20. maja dosegla največji sijaj. Nato se bo poslovlila, a od julija dalje se bo svetila v novi obliki kot jutranjica.

Čebele usmrtila slona

Slon velja za debelokožca, ki mu nobena stvar ne more kmalu do živga. Kakor pa kaže neka vest iz Kalkute, bo malo drugače. V bližini Madrasa je nekega slona napadel roj čebel. Orjaška žival je podrla neko drevo in pri tem razdejala gnezdo čebel. Pobesnele žuželke so se zakadile v žival, slon pa jo je pobrisal, kar so ga nesle noge. Ni mu pomagalo. Čebele so ga tako dolgo zasledovale, da se je zvrnil, na kar so ga opikale do smrti. Znanosti podoben primer doslej ni bil znan.

Če še ne voč, zdaj izveš

da sta prispela bivši albanski kralj Zogu in njegova soproga Geraldina v Versailles pri Parizu, kjer nameravata ostati nekaj časa;

da se je neka nova italijanska podmornica potopila 115 m globoko in se srečno vrnila na površino vode;

da je neko rusko stratosferno letalo doseglo 24.000 čevljev višine in je ostalo dve uri in 26 minut v zraku, potem pa se je spustilo na zemljo 200 milj daleč od Moskve;

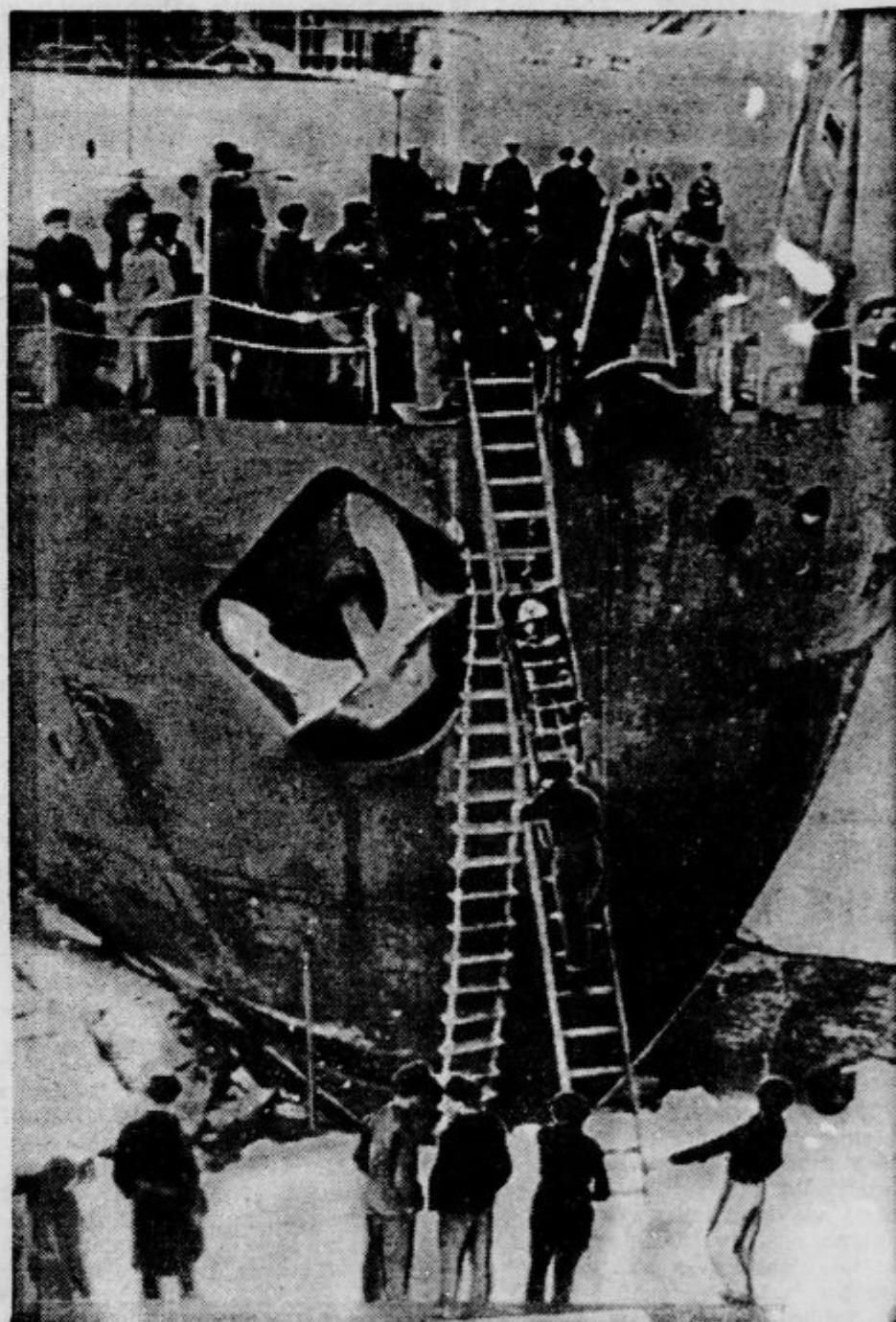
da so našli arheologi v Egiptu popolnoma nedotaknjen grob faraona 21. dinastije;

da je po pisanju moskovske »Pravde« nastopilo pomanjkanje tehnikov in strokovnega osebja v ruski industriji in poljedelstvu;

da povzije človek pri povprečni starosti 70 let, tekom svojega življenja 25 tisoč kg krompirja, nad 15 tisoč kruha, prav toliko mesa in povprečno po 10 tisoč kg zelenjave in sadja;

da se zaradi hude zime v območju Karpatov pojavljajo črede volkov, ki štejejo časih do sto živali.

Po lestvi gredo na ladjo

Po angleško-nemškem spopadu v Jessing fjordu so člani norveške komisije prislonili lestev, po kateri so splezali na krov ladje »Altmark«, da so izvršili preiskavo

Švedi in Američani na Finskem

Prostovoljci iz švedske in ameriške, ki so prispeli na pomoč finski vojski odhajajo na bojišče

Slika naznanja smrt

Babjeverne senzacije v italijanskem mestu

Čudne sile neke slike dajejo ta čas opravka italijanskemu tisku. Ta slika, fotografija, je last zakoncev Paola in Felicite della Casa v mestu Forliju ter visi v njiju spalnici. Predstavlja njiju sinova Achilleja in Renata.

Pred trinajstimi leti je dobil mali Achille skriatinko. V nevarnem stanju so ga prepejli v otroško bolnišnico. Nekoliko dni pozneje je ponoči silka obeh otrok padla s stene. Starša je ropot zbudil iz spanja. Naslednje jutro sta zvedela, da je otrok v bolnišnici umrl, in sicer natančno ob minuti, ko je slika padla na tla. V neki noči predlanskega leta je slika drugič padla s stene Zakonca sta se zagrozila, imela sta slabe slutnje. Nekoliko dni pozneje ju je doletela žalostna vest, da je umrl baš ob tisti uri njiju sin Renato, ki je služil tedaj pri vojaki v Vidmu. Pri ponočni večbi je utonil v valovih deroče reke. Trupla niso mogli najti.

Slika sta dala dela Casa v nov, črn okvir

ter jo obesila na običajno mesto. Dne 4. januarja letos se je zgodilo baš v trenutku, ko sta stopila v spalnico, da je slika zopet zapustila svoje mesto na steni.

Tokrat pa ni padla na tla, temveč je obstala na robu postelje. Zakonca si tega nista znala razlagati, saj v njiju družini vendar ni mogel v tem času nihče umreti. Kako sta se pa začudila, ko sta naslednje jutro zvedela, da so bili tedaj našli truplo njiju sina Renata, ki je bil utonil dve leti prej. Tudi o tem dogodku je bila slika takorekoč poročala. Umljivo je, da so vsi ti dogodki končno zbudili pozornost javnosti.

Zemlja zasula več hiš

Iz Neculeleja v Rumuniji poročajo, da je zdrsnilo deset hektarjev obsegajoče pobočje 300 m globoko v dolino ob vznožju gore Purcelula. Posledice so bile težke. Zemeljske mase so pokopale županovo hišo, župnišče in hišo nekega kmeta. Cerkev je ostala nedotaknjena kakor po čudežu. Človeških žrtev doslej niso našli. Zemeljski plaz je sprožil po vsej priliki trajno deževje zadnjih dni, vzrok pa utegne biti tudi vulkanske narave.

Tatinski milijonar

V rumunskih brzovlakih je v zadnjih časih izginalo nenavadno mnogo brisač. Tatu so končno prišli in so ga spoznali v splošno presenečenje za znanega rumunskega multimilijonarja, ki se je vozil vsak dan s vlaki, da je v njih kradel brisače. Stroški za vožnje so bili seveda večji nego vrednost ukradenih brisač, ki jih je čudni tat v ostalem pozneje anonimno vedno vračal železniški upravi.

A NEKDOTA

Znanega zdravnika prof. B. je vprašal neki znanec v prvih letih njegove prakse, kako mu kaj gre.

»Ne morem se pritožiti,« je odgovoril vprašanec, »moji pacienti rasejo od dne do dne.«

»Ali imate res toliko pacientov?« ga je vprašal znanec.

»Ne — toda jaz sem zdravnik za otroke,« je bil odgovor.

VSAK DAN ENA

»Ti Pepe ne boš nikoli moč, če boš tako lagal.«

»Aha, zdaj vem, kakaj ste postala šenaka, gospodična!«

(»Marc Aurelio«)

MICHEL ZEVACO:

Don Juan

ROMAN.

»Evo me! Nared sem, guverner de Ulloa; vzemi si zadoščenje za ljubezen, ki je pogubila Christo, tvojo hčer! Maščuj se za ljubezen, ki preganja tvojo Leonoro! Evo me, guverner!... Evo me, gospod de Ponthus! Leonora je izvoljenka našega srca: znesite se nad menoj! Tu stojim, Zafra, Caniedo, Veladar, Girena!... Po meni očetje, bratje, možje in ženin vseh, ki sem jih ljubil in ki so me ljubili! In vedite: če je srce dona Juana dovolj široko za vesoljno ljubezen, je tudi dovolj močno za poroko s smrtjo... Silvija, draga Silvija, ti dehteči cvet moje davne ljubezni, po kaj si prišla semkaj, Silvija moja? Zakaj me siliš, da moram odložiti krinko? Moje usmiljenje s teboj je bilo poslednje zavetje tvoje sreče. Pa nisi hotela, Silvija! Ljubša od tolažilnega slepila ti je strašna resnica; zakaj ne razumeš, da je slepilo edina možna resničnost?... Čuj, torej, ko sama hočeš: ne ljubim te več! Silvija, ne ljubim te! Mrtva si zame, Silvija!«

Don Juan je težko dihal. Brezumen krik se mu je utrgal iz prs:

»Leonora! Leonora, kje si? Oh, kje si, kje si!...«

Srce mu je pokalo v krčih razbesnele strasti. Da bi si osvojil Leonoro, bi bil v tem strašnem trenutku naskočil celo vojsko. Prefinjeni človek,

ki je zanj nasproti vsaki ženski veljal zakon neporečnega vedenja, se je predajal togoti in potrebi po žalitvah:

»Ne ljubim te, Silvija!... Solnce moje življenja je ona, Leonora de Ulloa... Idi, idi, žena Juana Tenoria! In vrni se...«

Sklonil se je k Silviji, ki se je ključila pod buhom tega viharja:

»Vrni se, kadar bom zadavljen ležal v objemu guvernerjeve roke. In kot plen svoje klavirne zvestobe odnesi moje truplo, v katerem ne bo več ne življenja, ne ljubezni, ne srca!«

Ponižana soproga je omagovala. Maščevalke v nji ni bilo več. Bila je le še žena... ljubeča žena, ki ji trgajo zvesto dušo ključljivega človeka, da je ne ljubi več... Ob zadnjih besedah dona Juana se je zgrudila na kolena.

Izgnanila je roke proti Tenoriju, svoje lepe roke, kakor da bi se vso ponujala v žrtev. Svoje mile oči je uprla vanj, ki so ga gledale v mističnem zanosu krščanskega odpuščanja. Toda don Juan je ostal hladan, in njegov pogled je bil uprt v daljavo.

Bil je eden tistih nepozabnih trenutkov, ko srce obnemore in ugasne v njem poslednji božanski plamen... poslednji up...

Silvija se je počasi vzdignila.

Še trenutek je stala pred soprogo, okamenelim v strašni brezčutnosti. Morda je hotela izpregovoriti... morda mu je imela še kaj povedati... ustnice so ji gibale, toda besede ni bilo iz njih... Nazadnje se je jela umikati.

In Klotar ga je z grozo slišal, ko je zajecjal: »Na živga Boga se ti kolnem: nikoli si nisi bila tako vredna ljubezni, Silvija! Ostani, oh, ostani! Silvija, ljubim te... Silvija, tebe edino obožujem!...«

Toda Silvija ga ni več slišala.

Vrnila se je v sobo, ki jo je imela pri »Vedeževalki«. Ta soba je ležala tik zraven Leonorine.

Hči namestnika de Ulloa kljub prošnjam in zadržilom gospe Gregorjeve ni bila legla k počitku. Z molitvenikom v rokah je sedela za mizico, na kateri je gorela voščenska, ter premišljevala...

Mislila je na Christo, ki je bila umrla kot žrtev izdajstva... na očeta, na strašno nalogo, ki si jo je bila zadala... Iskala je besed, kako bo govorila z njim. In sredi teh težkih misli so se ji nalik rahli pajčevini pletle jasnejše sanjarije, ki jim ta mah ni vedela imena in pomena. Bilo ji je, kakor da bi iz temin bolečine vzhajala neznana zvezda, znanilka novega upanja in nove sreče...

Ko je tako mislila in sanjerala, je začela iz sedne sobe tih, nepretrgan glas, kakor da bi nalahno žuborel studenec, in vmes pridružené vzkrice in čudne stoke, zdaj podobne ječanju živali, ki jo koljejo. zdaj ihtenju, ki se je skladno zlivalo s šumljanjem studenca.

Nekdo je plakal svojo bolečino v gluho noč... nekdo je umiral v grozi brezmejne obupa...

Leonora se je spustila na kolena in jela moliti. Molila je k Bogu ljubezni in usmiljenja, naj podeli ubogemu bitju srčni mir in tolažilno pozabljenje.

In ko je tako poslušala neznankin jok, so ji ma-

homa prišle na misel besede arabskega zdravnika Amarzyla, ko se je sklanjal nad Christino smrtno posteljo:

»Skušajte jo pripraviti, da bo jokala... to jo utegne rešiti!«

In pomislila je, da Christa ni jokala, ampak je umrla, ker ni hotela v solzah izliti svoje sramote. Pomislila je, da so odršine solze najdragocenejši dar, ki ga ima narava za bedno človeštvo, in da utegne biti prav v joku te nesrečne ženske njeno ozdravljenje in njena rešitev...

Klotar de Ponthus in don Juan Tenorio, ki sta bila ostala v poltemni gostilniški izbi, se nista več približala drug drugemu...

XXI

Zaroka Jakomina Corentina

Noč je minevala. Počasi je prodiral v izbo beli dan. Po vsem pariškem mestu so mahoma zavonili zvonovi vseh cerkv, in zvonovi so zagrmeli v Louvru, v Orožarni in s trdnjave svetega Antona.

Prvi strel je zdrnil Ponthusa iz more, ki jo je bil preživel. Šele to noč, ko ni niti za trenutek odvrnil oči od nasprotnika, vsak hip náred, da plane nad dona Juana in ga ubije, če bi poskusil zapustiti izbo. je bil povsem domel, kaj je mislil oče z besedama: zavojevanje sreče.

Da, kdor hoče objeti varljivo boginjo, jo mora zavojevati... kajti sreča se nasmiha samo zmagovalcu! Da, kdor hoče biti srečen, se mora boriti, biti se, tvegati misel, srce, dušo, kri in življenje...